

<i>Statens kartverk NGIS-enheten</i>		<i>Retningslinjer – SOSI AGI</i>	
Dokument tittel:	Prinsipper for definisjoner jfr ISO704:2000		Side 1 av 4
Dokument nr.:	SOSI-sekretariatet	Versjon:	1
Filident:	PrinsipperFordefinisjonerISO704_2000.doc	Dato	2004-02-27

Prinsipper for å lage definisjoner (ISO704:2000)

Principles for definition writing (ISO 704:2000)

A.1 Grunnprinsipper (Basic principles)

Med utgangspunkt i definisjoner for objekttyper og egenskaper skal følgende grunnprinsipper benyttes, basert på ISO 10241:

For the purpose of creating the terminology standard, the following basic principles, based on ISO 10241, shall apply:

A.1.1 Standardiserte definisjoner skal benyttes der det er mulig;

Kommentar: Her henvises det til at dersom det finnes 'standardiserte' definisjoner i fagmiljøet så skal disse benyttes. Mye kan hentes inn fra lovverk, forskrifter, fagstandarder, "Termer for geografisk informasjon", etc.

standardized definitions shall be used whenever possible;

A.1.2 Definisjoner skal ha samme grammatiske form som objekttypen/egenskapen. Et verb skal defineres i verbs form, en definisjon som skal beskrive ett substantiv skal beskrives i substantivs form;

Kommentar: Alt vi modellerer i SOSI er 'ting' i den virkelige verden, angitt som substantiv. Vi har ingen eksempler på at vi modellerer en hendelse, kanskje med unntak av assosiasjoner. For alle objekttyper og egenskaper skal substantivs form benyttes.

definitions shall have the same grammatical form as the term; to define a verb, a verbal phrase shall be used; to define a singular noun, the singular shall be used;

A.1.3 Definisjoner skal ikke begynne med uttrykk slik som "egenskap benyttet for å beskrive" eller "egenskap for å beskrive". Heller ikke innledende begrep som "med dette begrep menes" eller tilsvarende;

Eksempel på feil definisjon (konstruert):

Dam

Denne objekttypen omfatter oppbygde hindringer som skal sikre jevn vannføring til vannforsyningsanlegg eller kraftverk

Eksempel på korrekt definisjon (konstruert):

Dam

<i>Statens kartverk NGIS-enheten</i>		<i>Retningslinjer – SOSI AGI</i>	
Dokument tittel:	Prinsipper for definisjoner jfr ISO704:2000		Side 2 av 4
Dokument nr.:	SOSI-sekretariatet	Versjon:	1
Filident:	PrinsipperFordefinisjonerISO704_2000.doc	Dato	2004-02-27

oppbygde hindringer som skal sikre jevn vannføring til vannforsyningsanlegg eller kraftverk

definitions shall not begin with expressions such as "term used to describe..." or "term denoting..." neither shall they take the form "term is..." or "term means...";

A.1.4 Definisjoner skal ikke angis som full setning;

Eksempel (feil definisjon)

landskapsregion

En landskapsregion er en geografisk enhet av store områder der totalinntrykket av overordnede drag i landskapet virker samlende, og skiller seg fra tilgrensende områder.

Eksempel (korrekt)

landskapsregion

geografisk enhet av store områder der totalinntrykket av overordnede drag i landskapet virker samlende, og skiller seg fra tilgrensende områder.

definitions shall not be given in full-sentence form;

A.1.5 Definisjoner skal angis med små bokstaver (minuskler), inkludert første bokstav, med unntak av alle steder der det i vanlig skriftlig form angis med stor bokstav;

Eksempel:

Hekk

tett rekke av busker eller trær som klippes og tjener som gjerde, avgrensning eller labelte

definitions shall be lowercase, including the first letter, except for any uppercase letters required by the normal spelling of a word in running text;

A.1.6 Definisjoner skal ikke begynne med en artikkel;

Eksempel (feil definisjon)

Landskapsregion

En landskapsregion er en geografisk enhet av store områder der totalinntrykket av overordnede drag i landskapet virker samlende, og skiller seg fra tilgrensende områder.

Eksempel (korrekt)

Landskapsregion

geografisk enhet av store områder der totalinntrykket av overordnede drag i landskapet virker samlende, og skiller seg fra tilgrensende områder.

definitions shall not begin with an article;

<i>Statens kartverk NGIS-enheten</i>		<i>Retningslinjer – SOSI AGI</i>	
Dokument tittel:	Prinsipper for definisjoner jfr ISO704:2000		Side 3 av 4
Dokument nr.:	SOSI-sekretariatet	Versjon:	1
Filident:	PrinsipperFordefinisjonerISO704_2000.doc	Dato	2004-02-27

A.1.7 Referanse til standardiserte definisjoner skal presenteres i klammeparantes etter definisjonen;

Eksempel (feil):

Fylkesplanområde

område for fylkesplan eller fylkesdelplan, jfr. Plan- og bygningslovens §19-1

Eksempel (korrekt)

Fylkesplanområde

område for fylkesplan eller fylkesdelplan [jfr. Plan- og bygningslovens §19-1]

references to standardized definitions shall be presented within square brackets after the definition;

<i>Statens kartverk NGIS-enheten</i>		<i>Retningslinjer – SOSI AGI</i>	
Dokument tittel:	Prinsipper for definisjoner jfr ISO704:2000		Side 4 av 4
Dokument nr.:	SOSI-sekretariatet	Versjon:	1
Filident:	PrinsipperFordefinisjonerISO704_2000.doc	Dato	2004-02-27

A.2 Utarbeidelse av definisjoner (Developing definitions)

De følgende prinsipper for arbeid med definisjoner (med utgangspunkt i ISO 704) skal legges til grunn for definisjonsarbeidet i SOSI:

The following principles for developing definitions, taken from ISO 704, shall be used:

A.2.1 Definisjonen skal beskrive et konsept, ikke noe som beskriver en tittel eller angivelse;

definition shall describe a concept, not the words that make up a designation;

Forslag: Kan strykes

A.2.2 Dersom en definisjon allerede eksisterer (for eksempel i en standard) skal denne versjonen benyttes dersom den er gyldig for det konseptet som skal defineres. Hvis ikke skal den tilpasses;

Eksempel:

Grafisk element

I ”Ordbok for kart og oppmåling” er ’grafisk element’ definert som ’Minste enhet brukt til å bygge opp et bilde’. Det sier seg selv at dette ikke beskriver konseptet ’grafisk element’ i SOSI (Nå geometrisk primitiv).

if a definition already exists, in a standard for example, it shall be adopted, as it stands, only if it reflects the concept system in question. Otherwise it shall be adapted;

A.2.3 I forbindelse med modellering av konseptet og korresponderende konsepter er det viktig å vurdere hvilke konsepter som er så generelle at de ikke trenger å defineres. Generelt, når en begynner å lage en ny definisjon, skal en i størst mulig grad forsøk å benytte generelle konsepter eller konsepter definert andre steder i dokumentet;

when modelling the concept system and formulating the corresponding system of definitions, it is essential to determine which concepts are so basic and familiar that they need not be defined. Generally, one begins by defining super-ordinate concepts. When drafting a new definition, use shall be made of basic concepts or concepts defined elsewhere in the document as far as possible;

A.2.4 definisjoner skal lages så korte som mulig og så fullstendige som det er nødvendig å ha dem. Kompliserte definisjoner kan inneholde flere deler, med bør i størst mulig grad bare inneholde den informasjon som gjør definisjonen unik. All tilleggsbeskrivende informasjon bør inkluderes i en merknad;

Eksempel:

Kystsperre (i dag)

<i>Statens kartverk NGIS-enheten</i>		<i>Retningslinjer – SOSI AGI</i>	
Dokument tittel:	Prinsipper for definisjoner jfr ISO704:2000		Side 5 av 4
Dokument nr.:	SOSI-sekretariatet	Versjon:	1
Filident:	PrinsipperFordefinisjonerISO704_2000.doc	Dato	2004-02-27

Kystspærre er en fiktiv linje som definerer grensa mellom sjø og elv, i samme nivå som Kystkontur (middel høvann) . Denne er identisk med samme linje nevnt under kapitlet Innsjøer og vassdrag).

Kystspærre (forslag)

fiktiv linje som definerer grensa mellom sjø og elv, i samme nivå som Kystkontur (middel høvann) .

Merknad:

Identisk med samme linje nevnt under kapitlet 'Innsjøer og vassdrag'.

definitions shall be as brief as possible and as complex as necessary. Complex definitions can contain several dependent clauses, but carefully written definitions contain only that information which makes the concept unique. Any additional descriptive information deemed necessary should be included in a note;

A.2.5 Definisjoner skal beskrive kun ett konsept. Den skal ikke inkludere skjulte definisjoner for noen konsepter brukt for å identifisere beskrivelser. Enhver karakteristikk som krever en forklaring skal defineres separat som et eget konsept eller beskrives i en 'merknad';

definition shall describe only one concept. It shall not include hidden definitions for any concepts used to identify characteristics. Any characteristic that requires an explanation shall be defined separately as a concept or given in a note;

A.2.6 Definisjoner skal ikke inneholde beskrivelser som logisk tilhører konsepter på høyere eller lavere nivå;

definition should not contain characteristics that belong logically to super-ordinate or subordinate concepts;

A.2.7 Utvidelser samt beskrivelser reflektert i en definisjon skal være tilpasset konseptet i en bestemt sammenheng;

extension and the characteristics reflected in a definition shall be appropriate to the concept system in a given subject field;

A.2.8 Dersom begrepet anvendes i en spesiell sammenheng og dette ikke kommer klart frem, skal dette beskrives i begynnelsen av definisjonen;

if the specific field of the concept is not clearly indicated in the designation or is not generally understood, it shall be added to the beginning of the definition;

<i>Statens kartverk NGIS-enheten</i>		<i>Retningslinjer – SOSI AGI</i>	
Dokument tittel:	Prinsipper for definisjoner jfr ISO704:2000		Side 6 av 4
Dokument nr.:	SOSI-sekretariatet	Versjon:	1
Filident:	PrinsipperFordefinisjonerISO704_2000.doc	Dato	2004-02-27

A.2.9 Erstatningsprinsippet skal brukes for å teste gyldigheten av en definisjon. En definisjon er gyldig dersom den kan erstatte en betegnelse i teksten uten tap (eller endring) i forståelsen;

Eksempel (fra DEK):

Eiendomsgrense

Grense for eiendomsteigen

Følgende er beskrevet i DEK kapittel 3

'Eiendomsbeskrivelse i "høyden" (3 dimensjoner) er ikke utredet. I dag er det en mulighet å beskrive eiendomsgrenser og representasjonspunkt for eiendomsteigen med z-koordinat.'

Erstatningsprinsippet (bytter ut termen med definisjonen):

Eiendomsbeskrivelse i "høyden" (3 dimensjoner) er ikke utredet. I dag er det en mulighet å beskrive 'grense for eiendomsteigen' og representasjonspunkt for eiendomsteigen med z-koordinat.

Resultat: OK

substitution principle shall be used to test the validity of a definition. A definition is valid if it can replace a designation in the text without loss of, or change in, meaning;

A.2.10 En definisjon er sirkulær når to eller flere konsepter er benyttet for å definere hverandre. Erstatningsprinsippet avslører både repetisjon og sirkularitet;

Eksempler (dagens SOSI):

Hekk

plantede busker som utgjør en hekk

Kulturlandskapsområde

verdifulle kulturlandskap

Kommentar: Skal ikke benytte termen i en definisjon for å beskrive seg selv.

definition is circular within a system of definitions when two or more concepts are defined by means of each other. The substitution principle clearly reveals repetition and circularity;

A.2.11 Definisjoner skal beskrive et konsept presist. De skal hverken være for smale eller for brede. En definisjon skal beskrive hva konseptet er, ikke hva det *ikke* er;

Merknad:

Spesielt i arbeidet med objektaktalogen er det viktig at definisjonene skal være så generelle at de er egnet for anvendelse i flere produkter, også med tanke på ulike målestokk.

Eksempel (dagens SOSI):

<i>Statens kartverk NGIS-enheten</i>		<i>Retningslinjer – SOSI AGI</i>	
Dokument tittel:	Prinsipper for definisjoner jfr ISO704:2000		Side 7 av 4
Dokument nr.:	SOSI-sekretariatet	Versjon:	1
Filident:	PrinsipperFordefinisjonerISO704_2000.doc	Dato	2004-02-27

Gondolbane

Taubane hvor lasten er plassert i lukkede kabiner. Fundamentene til mastene beskrives som fundament.

I henhold til reglen skal ikke 'Fundamentene til mastene beskrives som fundament' være med i definisjonen. På den annen side er dette viktig informasjon som bør kunne taes med i en merknad.

Eksempel (riktig)

Gondolbane

taubane hvor lasten er plassert i lukkede kabiner.

Merknad: Fundamentene til mastene beskrives som fundament.

definition shall describe the content of the concept precisely. It shall be neither too narrow nor too broad. Otherwise, the definition is considered incomplete. A definition shall describe what a concept is, not what it is not;